

Centar za građansko obrazovanje

PRAVOSUĐE I TEMELJNA PRAVA U EVROPSKOJ UNIJI

Projekat "EU info Bus - na putu ka EU!" finansira se iz komunikacionog budžeta Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, a sprovodi ga Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa fondacijom Friedrich Ebert i NVO Natura.

Proces proširenja prate i naučene lekcije, pa u skladu s njima Evropska komisija kreira adekvatne politike i prakse u odnosu na zemlje koje teže da budu članice Evropske unije. Crna Gora će pregovore o pristupanju početi 23. i 24. poglavljem koja se odnose na pravosuđe i temeljna prava, odnosno, pravdu, slobodu i bezbjednost.

Vlada Crne Gore je 29. decembra 2011. imenovala glavnog pregovarača za vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji, a 8. marta 2012. donijela je odluke o obrazovanju radnih grupa za pripremu pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za poglavlja 23. i 24, koje uključuju širok spektar društvenih grupa.

Poglavlje 23. - Pravosuđe i temeljna prava obuhvata područje pravosuđa, borbe protiv korupcije i zaštite i unaprijeđenje ljudskih prava. Evropski standardi u ovom poglavlju odnose se na jačanje nezavisnosti, nepristranosti i profesionalnosti u pravosuđu, sprovođenje mjera prevencije i borbe protiv korupcije, kao i očuvanje visokih standarda zaštite ljudskih prava i prava manjina.

Reforma pravosuđa

Na području reforme pravosuđa aktivnosti će biti usmjerene na jačanje nezavisnosti, nepristranosti, profesionalizma i učinkovitosti pravosuđa. Osnovni cilj realizacije ovih preporuka je smanjenje broja neriješenih predmeta, ubrzanje vremena postupanja, jačanje pravne sigurnosti građana, osiguranje pristupa pravosuđu i poboljšanje funkcionalne organizacije u pogledu trajanja postupka. Reforma pravosuđa podrazumijeva izmjenu Ustava, kao i usklađivanje sa efikasnom primjenom zakona koji se odnose na funkcionisanje pravosuđa, ali i utvrđuje kriterijume za rad sudija, pravila njihovog obaveznog obrazovanja, uvođenje sudske inspekcije, ocjenjivanje njihovog rada i slično.

Nezavisnost pravosuđa

U području nezavisnosti pravosuđa, izmjenama Ustava i zakonskog okvira potrebno je osigurati nezavisnost i samostalnost sudija i sudova, posebno kroz depolitizovano i na zaslugama zasnovano postavljanje članova Sudskog i Tužilačkog savjeta, čime bi ove institucije postale isključivo nadležne za izbor, te sankcionisanje onih koji na bilo koji način krše etičke i profesionalne standarde sudijske i tužilačke profesije. Uvođenjem objektivnih i transparentnih kriterijuma za izbor sudija i tužilaca dodatno bi se obezbijedila njihova nezavisnost i profesionalnost.

Razumni rokovi

Za građane i građanke je od posebne važnosti da pored nepristranog, nezavisnog i stručnog pravosuđa, pravda bude zadovoljena u razumnom roku. Ostvarivanju tog cilja biće posvećen čitav niz mjera koje služe podizanju učinkovitosti pravosuđa, i to kroz primjenu IT

tehnologije, racionalizaciju sudske administracije, bolje upravljanje, te unaprijeđenje zakonodavnog okvira radi skraćivanja trajanja sudskih postupaka.

Borba protiv korupcije

Razvoj cijelog društva u značajnoj mjeri zavisi od uspješnosti borbe protiv sveprisutne korupcije. Smanjenje korupcije je preduslov stabilnosti demokratskog društva i vladavine prava. Da bi se taj cilj mogao ostvariti, Evropska unija propisuje ne samo čvrst zakonodavni okvir, nego i institucije sposobne da sprovedu dosljednu politiku prevencije i suzbijanja korupcije. Prilagođavanje države kandidata podrazumijeva stvaranje nacionalnog programa borbe protiv korupcije koji će sadržati konkretne mjere. Aktivnosti na ovom području usmjerene su u dva glavna pravca: preventivnom i represivnom.

Ključ prevencije je smanjiti rizike pojave korupcije i to prvenstveno podizanjem nivoa svijesti javnosti o njenoj neprihvatljivosti. Tome doprinose i izmjene zakonodavnog okvira u području finansiranja političkih aktivnosti, sprječavanja sukoba interesa i prava na pristup informacijama kojima se obezbjeđuje transparentnost djelovanja javnih institucija. Pored prevencije, neophodan je i djelotvoran represivni državni aparat za otkrivanje, procesuiranje i sankcioniranje počilaca koruptivnih djela.

Ljudska prava

Povelja o temeljnim pravima Evropske unije obuhvata građanska, politička, ekonomska i socijalna prava građana i građanki EU vezana za poštovanje temeljnih sloboda, jednakosti i solidarnosti. Između ostalog, od države kandidata se traži usvajanje efikasnih mehanizama u borbi protiv svih oblika diskriminacije, zaštita nacionalnih manjina i obezbjeđivanje pristupa pravosuđu osobama slabijeg imovnog stanja kroz in-

stitut besplatne pravne pomoći.

Radna grupa za Poglavlje 23. je 26. i 27. marta u Briselu imala prvi eksplanatorni sastanak sa predstavnicima Evropske komisije, čime je i zvanično otpočeo proces skrininga (screening) i upoznavanja sa pojedinim segmentima pravne tekovine EU.

Eksplanatorni skrining je prvi dio analitičkog pregleda u kojem Evropska unija predstavlja svoj pravni poredak u određenoj oblasti, kako bi zemlja kandidat dobila uvid u sve pravne propise s kojima treba da se uskladi u procesu pregovora.

Bilateralni skrining za poglavlja 23. i 24. je održan krajem maja 2012. u Briselu. Članovi radnih grupa za 23. i 24. poglavlje predstavili su kolegama iz Evropske komisije zakonodavstvo Crne Gore u pomenutim oblastima u odnosu na pravnu tekovinu EU i kapacitete za njeno usvajanje i primjenu.

Centar za građansko obrazovanje

Njegoševa 36, I sprat

81 000 Podgorica

Tel/faks: 020 665 112, 665 327

email: info@cgo-cce.org

www.cgo-cce.org

Izradu ovog lifleta finansirala je Evropska unija, preko Delegacije EU u Crnoj Gori. Stavovi iznijeti u ovom lifletu predstavljaju stavove autora, i ne mogu se smatrati stavovima donatora koji su finansijski podržali projekat.